

כדוריו של ישראל שניצד קטלו שני בוחנים ושומר, אך לא פגעו בכתובת הנכונה: משרד התחבורה

בוחן-קורבן מרדו

בוחן-קורבן יהלומי

המיקרים הוא גם בעליו של בית-הספר, אינו טורח לבדוק זאת. במרבית המיקרים חותם המורה על סיום שלב זה בשמו של המנהל. משרד-הרישוי, מצידו, אינו מתייחס כלל אל הכרטיסים הללו, אף שהוראותיו מחייבות את עריכתם בפירוט.

באופן כללי עוברים כשלושה חודשים מתחילת התהליך ועד למועד המיבחן ה- מעשי. מורי-הנהיגה בארץ מוסמכים על-ידי משרד-התחבורה, לאחר שהוכשרו בקורסים של משרד-העבודה. אולם חלק גדול מהם אפילו לא עבר את הקורסים של משרד-העבודה, בזכות הוותק.

שיעור-הנהיגה של 40 דקות בירושלים עולה ל-50 בתל-אביב — 50 המחייבים נקבעים שרירותית, ללא כל פיקוח מצד משרד-התחבורה. בממוצע משלם תלמיד, עד הגיעו לטסט הראשון, כ-2000 ל"י. בשעת הטסט עצמו משתמש התלמיד במכוניתו של המורה, ותמורת השימוש בה — משך כ-20 דקות — עליו לשלם כ-200 לירות, המשתלשות לכיסו הפרטי של המורה ללא כל הצדקה — וכתוספת לכל התשלומים האחרים שבהם עליו לעמוד.

קולו של

הטופס

לאחר שעבר התלמיד את כל התל-אות הללו, אך טיבעי שיפחד ויתרגש כאשר נכנס בוחן-הנהיגה למכונית ואומר לו: „סע, בהצלחה.“ ברוב המיקרים אין הבוחן והתלמיד מתליפים אף מילה אחת בזמן המיבחן. הבוחן אינו מסביר לתלמיד את שגיאותיו ברובם. רק לאחר שחזרו למשרד-הרישוי, מוגש לתלמיד טופס, ובו פירוט שגיאותיו. תכופות קורה שעקב התרגשותו אין התלמיד זוכר את שגיאותיו בשעת המיבחן, ואינו משלים עם קביעתו השלילית של הבוחן.

ידועים מיקרים רבים — שלא הגיעו אומנם לכלל רצח — שבהם התחוללה השתוללות אלימה. ההשתוללות אולי אינה מוצדקת, אבל קשה לדרוש מחשבה מפוכחת מאדם שהשקיע מאמצים ותמורה וקספים והתרוצצויות כה רבים, והתגובה היחידה על כך היא טופס רישמי המבשר לו שנכשל ועליו לגשת למיבחן נוסף.

המיבחן הנוסף ייערך רק כחודשיים לאחר הכישלון הראשון. בינתיים חייב התלמיד להמשיך בשיעורי-הנהיגה שלו. תלמיד העובר את הטסט בפעם השלישית נאלץ לשלם, בממוצע, כ-3500-3000 ל"י, ולהמתין 6-8 חודשים עד לקבלת הרישיון.

במערכת סבוכה זו נוצרה, במשך השנים, פעילות עניפה של דורשי ומקבלי טובות למיניהם, ומשרד-הרישוי זכה בדמימי של מוסד מושחת. ידועים מיקרים של קבלת שוחד על-ידי בוחנים, וכמעט כל תלמיד המועמד למיבחן מחפש קשרים כדי לעבור באופן קל יותר את הגיהנום המישרדי. שני הבוחנים שנורצחו השבוע, אלי יהלומי ומתי מרדו, היו מוכרים לציבור לומדי-הנהיגה בירושלים כבוחנים שהשתדלו תמיד לעזור לנבחניהם מעבר למיסגרת הצרה של נוהלי משרד-הרישוי. בפרשיית מתן השוחד למיניהן לא נזכרו שמותיהם מעולם. לאחר הזעזוע הגדול שפקד משרד זה, כאשר הואשמו (ובינתיים זוכו) מנהלו הקודם דוד יכין, ורבי-הבוחן יעקב יפת, השתדלו שני הבוחנים יהלומי ומרדו לשנות את דימויו של המישרד בעיני הציבור. רבים מנבחניהם ורבים ממורי-הנהיגה או סתם אורחים מוזעזעים, ליוו אותם למנוחתם האחרונה, עדות לפופולריות הרבה שלה זכו בתפקידם הקשה וכפויי-הטוב.

כדוריו של ישראל שניצד טעו בכתובת. המישיפחות השכולות נידונו לסבל אין-קץ, בגלל השיטה המישרדית החלמאית שאיפ-שרה את האסון.

מיד, כדי שיוכל להירשם לטסט המעשי, עליו לשלם מס חד-פעמי בגובה 100 לירות למישרד המכס והבלו, שגם הוא מרוחק מאד ממשרד-הרישוי, בירושלים. רק לאחר תשלום זה יוכל לגשת לבחינה בתיאוריה. לכאורה חייב המורה לעזור לו בלימוד החומר התיאורטי, אבל מעטים המורים העושים זאת. רוב התלמידים רוכשים ספר-תיאוריה, תמורת 12 לירות, רמתו של הספר ירודה בותר: הוא מתיימר להסביר לתלמיד את מיבנה המנוע וכללי-הנהיגה. אולם אדם רגיל, שזו לו פגישתו הראשונה עם מכונית, אינו מסוגל להבין את החומר, והתוצאה היא שהוא משגן את כל התשובות האפשריות המופיעות בסוף הספר, בעלי-

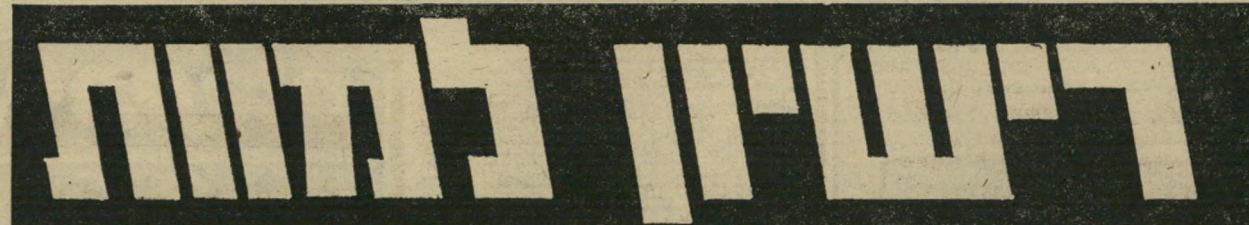
הרושם שכל מגמתו היא להערים קשיים מכוונים בדרכו של תלמיד-הנהיגה. אפילו משרד-הרישוי של ירושלים, הנחשב כאחד המישרדים הנוחים — יחסית — לגבי ציבור תלמידי-הנהיגה, גותן את שירותיו לקהל בצורה מסורבלת הכפה סבל רב. המישרד שוכן באזור-התעשייה תלפיות המרוחק, בבואו למישרד-הרישוי מתבשר התלמיד כי עליו לעבור בדיקה רפואית, הכוללת בדיקת ראייה ושמיעה, וזו נעשית בקצה השני של העיר, ורק בשעות-הבוקר.

תלמיד המוותר על שירותי-מישרד-הבריאות רשאי לפנות לאופטומטריסט מוסמך, ותמורת חמש לירות נבדקת ראייתו בלבד, מי יודע כמה חרשים נוהגים בכזו ניות, לאחר שעברו בדיקות-עיניים כאלו, ואלה, למעשה, כל הבדיקות הרפואיות שעל התלמיד לעבור כדי שיהיה כשר לגשת למיבחן. איש אינו בודק את עברו הרפואי — ואולי גם הנפשי, כפי שעלול להסתבר בפרשת רצח נוראה זו.

את פקידת המישרד למקום-המיסתור. לי-שמע הירייה מיהר לחזור אל החדר הבוחן יהלומי, שהועיק בינתיים את המישיפחות, ובעזרת מורהו של שניצד ניסה לשכנע אותו להניח את האקדה מידו. שניצד לא זו. הוא שב ושאל מדוע אין גותנים לו את הרישיון.

הסברו של המורה לא שיכנע אותו, והוא כיוון אליו את אקדחו — וירה. אך הכדור לא פגע בסלהוב אלא בשוטר, סמל-שני דויד אלמליח, שהופיע לפתע בפתח. אלמליח נפל על הריצפה, והאקדח נע וכוון אל הבוחן אלי יהלומי. שוש יריות שמו קץ לחייו של יהלומי.

שניצד הוציא את המחסנית הריקה מתוך האקדח, בשלווה גמורה, וטען אותו במח-סנית שנייה, מלאה, שאותה הביא עימו. „עכשיו אתם יכולים לתפוס אותי“, אמר, וירה שתי יריות לכיוון הדלת. אחר-כך נכנס לחדר האחורי וירה בעצמו. מאז הרמים של משרד-הרישוי ב-אשקלון כלל ארבעה קורבנות. שלוש

שר-התחבורה גד יעקובי מטפיד את אלי יהלומי ז"ל, לידו, מנהל משרד-הרישוי לשעבר דויד יכין, האיש שהיה מעורב בפרשת האשמות בקבלת שוחד, בעת שהיה מנהל המישרד, ולבסוף זוכה.

השר והמנהל

פה, לעיתים קרובות מבלי להבינן כלל. ספר-התיאוריה מוצא לאור על-ידי מורים לנהיגה, באופן פרטי, ומישרד-הרישוי לא הטרחה את עצמו לפקח על איכותו, או להוציא ספר-תיאוריה מוסמך ביוזמתו-שלו. תשובות הבחינה התיאורית נשלחות אל התלמיד הביתה, ואם נכשל — עליו להמתין שבועיים נוספים עד לבחינה הבאה. משתמו מדורי-הגיהנום הללו, פונה התלמיד אל בית-סיפרו, לקביעת מועד לטסט המעשי. משרד-הרישוי מחייב את בתי-הספר להשתמש בכרטיס-תלמיד, שבו מפורטים שלבי לימוד הנהיגה. כרטיס זה מחולק לארבעה טורים, שכל אחד מהם מכסה שלב אחד בתוכנית-הלימודים. בהתאם להוראות משרד-הרישוי, על המורה להחזיק אצלו באופן קבוע את כרטיסו של התלמיד, ולאחר תום כל שלב להסביר לו מה למד, ולאשר בחתימתו את המעבר לשלב הבא. בשלב השלישי של הלימודים חייב המנהל המיקצועי של בית-הספר — על-פי הוראות משרד-הרישוי — להחליף את מורה-הנהיגה בשיעור אחד, ולקבוע באופן אישי אם התלמיד מוכן כבר לגשת לטסט המעשי. אך בתי-הספר אינם מתייחסים כלל לכרטיס-התלמיד, והמנהל המיקצועי, שברוב

בני-מישיפחותו וחב-ריו הזועמים של בוחן-הנהיגה אלי יהלומי ז"ל, שנוצח בכדוריו אקדחו של הנבחן המתוסכל ישראל שניצד, מקדמים את פני האלונקה שעליה נישא.

מישרד-הרישוי בודק את פיננסי-המילוי אים של התלמידים. לפי הפרופיל הצבאי נקבע, אם על התלמיד לעבור בדיקות רפואיות במכון הרפואי של משרד-התחבורה. ידוע שאלפי עולים חדשים ואזרחים, אשר לא שירתו בצה"ל מטעמים שונים, או בחורות שנישא, לא נשלחו לבדיקות.

קריטריון זה שקבע משרד-התחבורה תמוה ביותר. הפרופיל הצבאי נקבע, כידוע, לצורך בדיקת כושרו של האזרח לשרת בצה"ל. אין בין זה לבין כושרו של האזרח לנהוג מכונית — ולא-כלום. תלמיד שהפרו פיל הצבאי שלו אינו מוצא חן בעיני משרד-הרישוי, נשלח לבדיקות במכון הרפואי של משרד-התחבורה בתל-אביב — גם אם הוא מתגורר באילת או במטולה. תהליך הבדיקות ומישלוח התוצאות נמשך חודשים ארוכים.

תשלום פרטי למורה

אולם, הכריקות הרפואיות הן רק תחילתה של דרך-היטורים של החל-

המישיפחה האבלה

נשים התאלמנו, ו-11 ילדים נותרו חסרי-אב בגלל רישיון-נהיגה אומלל אחד.

בדיקת-עיניים לחרשים

אין ספק שהשפע המחריד שבוצע על-ידי שניצד חורג ביותר מן המקובל כהתפרצויות-זעם במיקרים דומים — מתוות שהם דבר יום-יומי במישרד-הרישוי ב-ארץ. הרושם שהתקבל מן הדיווח הראשוני על פרשת הרצח המשולש היה ששניצד נת-קף אמוק, וכתוצאה מכך ביצע את המעשה. אולם מן הפרטים שהתבררו לאחר-מכן הסתבר, כי הוא תכנן את מעשהו בקור-רוח — עדה לכך המחסנית הנוספת שהביא עימו והשלוה שהפגין משך 20 הדקות שקדמו לרצח.

את המניעים למעשהו נטל שניצד עימו לקיבור. אך השותפים העיקריים לפשע — הנהלת משרד-הרישוי ומישרד-התחבורה — חייבים לתת את הדין על כך.

בסבך הביורוקרטיה של משרד-הממש-לה, ידוע מישרד-הרישוי כמי שאינו ממלא את תפקיו במתן שירות לנוקמים לו. נוצר